

УДК 657:658.589

Фроленко Роман, к.е.н, доцент

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна*

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Frolenko Roman, PhD (Economics), Associate Professor

MANAGEMENT OF ENTERPRISES INNOVATION EXPENSES

На сучасному етапі інноваційна діяльність стала невід'ємною складовою будь-якого економічного процесу. Сучасна економічна практика вимагає встановлення чіткого взаємозв'язку між обраною підприємством стратегією конкурентної боротьби та існуючою на підприємстві системою управління витратами. В цьому контексті інструментарієм стає грамотно організований та ефективно здійснюваний процес стратегічного управління витратами. Підґрунтям для розробки та впровадження такого механізму є визначення інноваційної діяльності як форми адаптації підприємств до впливу чинників зовнішнього середовища з урахуванням векторів розвитку технічної, економічної та організаційної складових інвестиційного потенціалу підприємства [3].

На сьогоднішній день інноваційна діяльність вітчизняних підприємств знаходиться на досить низькому рівні, про що свідчить кількість інноваційно активних підприємств, яка за останні роки не перевищувала 11% від загальної кількості промислових підприємств. У той же час, дослідження чинників, які стримують інноваційну діяльність показало, що головними з них є: брак власних коштів (80,1%) та значні витрати на нововведення (55,5%)[2, с.47].

Управління інноваційними витратами, як і управління загальними витратами підприємства, має носити превентивний характер: частково здійснюватися до того як витрати були понесені, а частково вже у момент їх виникнення. Загальною метою управління витратами необхідно визначити не їх мінімізацію, а «ефективніше використання ресурсів підприємства, їхню економію та максимізацію віддачі» на всіх етапах діяльності підприємства

Таким чином, управління інноваційними витратами спрямоване на забезпечення балансу запланованих та витрачених інноваційно-інвестиційних ресурсів, а розробка положень та інструментарію з управління інноваційними витратами має бути націлено на безперервне пристосування рівня інноваційних витрат до умов, які швидко змінюються. Тому управління інноваційними витратами зазвичай в економічній літературі представлено як послідовну реалізацію управлінських функцій за трьома взаємопов'язаними етапами:

стратегічному, тактичному та оперативному, що відбивають логічний взаємозв'язок вирішення задач управління і між якими відбувається постійна взаємодія.

В цілому, механізм управління витратами інноваційної діяльності являє собою сукупність прийнятих допущень, цілей і процедур, за допомогою яких здійснюється реалізація функцій управління витратами.

Управління витратами насамперед передбачає складання бюджету інноваційного проекту, який показує, скільки необхідно витратити фінансових засобів на його розробку та впровадження впродовж усього періоду його здійснення. Розробляючи бюджет підприємства, важливо визначити характер і ступінь контролю за його фінансовими ресурсами.

Ухвалення бюджету інноваційного проекту, як правило, проходить декілька етапів. Спочатку менеджер проекту розглядає програму досліджень і з економістом складає бюджет, враховуючи масштаби, потребу в кадрах та інвестиціях. Потім він складає проект бюджету, обговорює його з вищим керівництвом.

У разі необхідності плановий чи фінансовий відділи вносять зміни, корективи, розбивають за статтями витрат та періодами реалізації. На завершальному етапі остаточний варіант бюджету затверджують. Для того, щоб бюджет як інструмент планування та контролю застосовувати максимально ефективно, науковці рекомендують передбачити розподіл витрат у часі за кожним видом робіт у розрізі можливих варіантів використання засобів: нормальний, прискорений чи уповільнений [1].

Оскільки інноваційний проект здебільшого розраховують на декілька років, то бюджет першого року деталізують поквартально і помісячно, а бюджети майбутніх років планують з визначенням річних витрат за окремими статтями, адже можливі корективи внаслідок зміни вартості робіт, цін, податків тощо.

На основі загального бюджету формують плани окремих виконавців. Та врешті результати інноваційної діяльності чітко передбачити всеодно нереально, тому обсяги запланованих коштів зазвичай не збігаються з фактичними витратами. Багато в чому обсяги витрат на інноваційну діяльність залежать від ефективності функціонування механізму управління цими витратами.

Управління витратами на виробництво класичних видів продукції та витратами на інноваційні процеси потребує застосування різних методів. Особливістю управління витратами на здійснення інноваційної діяльності є те, що впровадження у виробничий процес нових технологій потребує перегляду існуючих нормативних витрат та зумовлює необхідність вдосконалення існуючих чи розробки нових методів управління інноваційними

процесами та об'єктами, які б відображали їхню специфіку, були певною мірою унікальними для кожного окремого об'єкта управління.

Остаточний вибір методу управління витратами необхідно проводити з урахуванням особливостей фінансово-господарської діяльності підприємства, організаційної структури підприємства, особливостей облікового процесу та масштабності інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Занько В. В. Механізм управління витратами інноваційної діяльності / В. В. Занько, Дун Чживей [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11276/621.pdf?sequence=3&isAllowed=y>
2. Рета М. В. Аналіз сучасних методів управління інноваційними витратами підприємства / М. В. Рета // Бізнес Інформ. – 2011. - №9. – С. 47 - 50
3. Селіванова Н.М. Особливості управління витратами інноваційної діяльності / Н.М. Селіванова [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.economy-confer.com.ua/full-article/1474/>

УДК 336

**Химич Ірина, к.е.н., доцент
Лісова Оксана, магістр**

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
м. Тернопіль, Україна*

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ: ФІНАНСОВИЙ АСПЕКТ

**Khymych Iryna, PhD (Economics), Associate Professor
Lisova Oksana, Master**

EVALUATION OF INNOVATION IN UKRAINE: FINANCIAL ASPECTS

Протягом 2015 року інноваційну діяльність в промисловості здійснювали 824 (7,3 %) досліджуваних промислових підприємства.

Серед регіонів, в яких частка інноваційно активних підприємств була вищою за середню в Україні були: Миколаївська, Харківська, Кіровоградська, Івано-Франківська, Запорізька Херсонська, Сумська, Одеська, Львівська та Тернопільська області.

В розрізі видів економічної діяльності слід виокремити підприємства з виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (47,5 %); автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів (38,2 %); комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (37,5 %); інших транспортних засобів (36,1 %); коксу та продуктів нафтоперероблення (28,6 %); електричного устаткування (28,2 %).

За 2015 рік на інновації підприємства витратили 13,8 млрд. грн., у т. ч. на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 11,1 млрд. грн.; на внутрішні та зовнішні